

Jukka Tarkka

Eva ja demarit

Ville Okkosen artikkeli elinkeinoelämän yhteiskunnallisesta aktivismista 1970-luvulta 1980-luvulle (HAik 3/2013) käsitteli Elinkeinoelämän valtuuskunnan alkuvaiheita. Se kiinnosti minua, sillä olen ollut Evassa töissä 1980–1984 ja kirjoittanut ensimmäisen yrityksen sen historiaksi *Uhan alta unioniin: asennemurros ja sen unilukkari Eva* (Otava 2002).

Okkonen on tietenkin oikeassa siinä, että Evan tehtävä oli asettua vastavoimaksi 1970-luvun valtavirraksi nousseelle sosialismin julistukselle. Hän kuvaa kuitenkin Evan filosofiaa ja toimintatapaa tavalla, josta en oikein tunnista entistä työpaikkaani ja tutkimuskohdettani. Hänen tulokulmansa muistuttaa 1970-luvulle tyypillistä umpi-ideologista nollasumma-ajattelua. Siinä oikeiston pahikset ja vasemmiston hyvikset pelasivat kaikilla pelikentillä vastakkain. Tämä oli juuri se luutunut päänäpintymä, jonka muuttaminen oli Evan päätehtävä.

Okkosen 1970-lukulaisesta asennepintymästä käsin rakentuva Evan kuvaus taipuu huonosti aidoksi historiantutkimukseksi. Evaan kytkeytyvä henkilöhistoriani antaa tietysti hyvän perusteen arvioida kriittisesti myös kirjaani ja tässä esittämiäni kommentteja. Mutta havaittavissa olevat faktat pitäisi sentään ottaa huomioon eri suuntiin kallellaan olevissa tutkimuksissa ja kommentteissa.

Okkonen sivuuttaa Evan ja SDP:n ylimmän johdon ja taloustuntijoiden talouspoliittisen keskustelun, joka alkoi jo 1976, melkein Evan ensi töiksi. Silloin Evan Juha Sipilä ja SDP:n Paavo Lipponen saivat tehtäväkseen kehittää yhteistyötä, ja niin myös tapahtui. Olen itsekin ollut mukana tähän yhteistyöhön liittyneessä demarien ja evalaisten talousseminaarissa 1980-luvun alussa.

Okkonen sivuuttaa myös yhteiskuntasopimuksen lanseerauksen kesällä 1976. Evan toimitusjohtaja Max Jakobson vain sattumalta ehti SDP:n terävimmän johdon edelle. Sama oli askelten tahti.

Esimerkiksi nämä asiat on selostettu yksityiskohtaisesti kirjassani sivuilla 142–144 ja 155–157 (myös Paavo Lipponen selostaa niitä muistelmiensa 1. osan sivuilla 455–458). En viitsi arvaila, johtuvatko Okkosen artikkelin faktapohjan aukot siitä, että hän ei tunne kirjaani eikä Lipposen muistelmia, mikä kertoisi huolimattomasta lähdeyöskentelystä, vai johtuvatko ne halusta ohittaa omien mieltymysten vastainen tieto, mikä osoittaisi epätavallista tutkija-asennetta.

Kun muutosta halutaan, on järkevää toimia vallan käyttäjien kanssa. Sosiaalidemokraatit olivat 1970-luvulla vallan keskiössä. Eva toimi kommunismia vastaan ja torjuakseen Neuvostoliiton vaikutuksen Suomen politiikkaan. Tässä sosiaalidemokraatit ja Eva olivat pelikentän samalla puolella. Siksi Eva piti demareihin poliittista yhteyttä yli ideologisten raja-aitojen. Se oli viimeinen yritys elvyttää hiipuvaa aseveliyhteistyötä.